

אסף שור

סיפור ספציפי

מן הכביש, מעפיל לירושלים,
אפשר לראות את שיירת הלוויה
ואני חושב:
גמדים בשורה ארוכה-ארוכה
פולשים בהר
ובסוף המנהרה הטובה
זהב הדרקון.

לשם הם הולכים.

שפה מגולת! כמה זמן עוד
תחצצי

איזה דרקון
ואיזה זהב
ואיפה האיש המת
(עכשיו באדמה כבר,
עוד יום-יומיים יתחיל הריח
לעלות)

1

אהרן התעייף מן החום הזה, מהרעש של המאוורר, מצעקות הילדים בצהריים, מהעבודה בחצר.

הוא כבר לא יודע מה הטעם בדפיקת מסמרים בעץ הדקל, או בדפיקת מסמרים בכלל. הרי מי יתקע לידו שלא יהיה פירוק גדול של כל זה? יש דברים שלא נועדו להיות מחוזקים זה לזה, ולאחרן לא נותר אלא לתהות אם עץ הדקל הוא אחד מהם. לכן יש כאלה, כמו אח שלו, שמוחקים יותר משהם כותבים: בתים נהרסים, מישהו מחכה בחום שעות במחסום, סבתא זו או אחרת מסתובבת בשמלה פרחונית מהוהה, מפתחות הבית על צווארה אולי כבר חמישים שנה, גם את החדש הפילו במחנה על בעלה. מה לו ולהם? את הספר של דרוויש ממילא שכח במרפסת עד שהצבעים דהו בשמש. מתנת יום ההולדת הכי מחורבנת, ומי שמרחם על אכזרים, ידוע מה סופו. כבר עדיף לקבל עוד דיסק שלא ישמע אף פעם, אבל אלדר יש לו את ההתחסדות שלו, בלי עיץ הרע. מספיק טוב היה הבית כדי להביא את הבחורות הרזות שלו (איך הוא בעצמו מבדיל ביניהן, זה

מה שהוא היה רוצה לדעת: כולן עם שיער חום חלק, אותה בטן שטוחה, אותו חזה גדול). כשאפשר רק לקחת כסף בלי לאכול מהשולחן של אבא, כבר אין בעיה לתפוס עקרונות מהתחת.

אהרן מקשיב לצליל העמום של התחפרות המסמר בבשר העץ. טלאי של ראשי מסמרים צפופים כמו בגטו, שאת רוחבו כבר אי־אפשר לכסות אפילו בכף יד, רץ עכשיו מהקרקע כמעט עד גובה הכתפיים. גלים־גלים. יבוא אחיו עכשיו עם המסור שלו והקבלן שלו, ונראה כמה תועלת תצמח לו מזה. הוא מנגב את המצח. בקצב הזה יגמור עוד רצועה עד החדשות של הלילה. חצי מגרש, שיישרף הכל. בשביל זה ישב ליד המיטה בבית חולים כל יום? חצי מגרש? יש מי שנשאר לנגב את הקקה, ויש מי שמוצא לעצמו בלונדינית בגרמניה. הוא כבר יכול לתאר לעצמו איך פתחה זאת את הרגליים בשבילו, צועקת את השם שלו בגרמנית. יש מי שרוחף את הידיים עד המרפק בחומר המלוכלך של החיים ודופק מסמרים כבר מהבוקר, ויש מי שמחזיק בהררי הישבנים של הבלונדה, בא מאחור, הוא והדוקטורט שלו גם יחד, עליה ועל רגשות האשם הגרמניים שלה.

אילו רק לא היה מפסיק לעשן. נמאס כבר להמתין לאסון הגדול; אנושי יותר לקדם את הקטן, במסמרים, למשל, וכך עד שתחזור לאה הביתה, ואז להתברך בדאגה קלה על מלאכת יומו ואחר כך להתפרש על המיטה, מול הטלוויזיה, לתת לה לשחק בהיסח הדעת בשערות עורפו עד שיירדם, אהוב כמו תינוקי. ואם יתעורר באמצע הלילה, מה בכך (פעם עוד היה יכול, למרבה הבושה, לצאת יחף אל החצר ולצודד מבט בחושך אל החלון של אלדר, ואז לראות לפעמים את החזה הגדול של זאת מנתר מעלה־מטה, או מתגלה הכי יפה למבט כשהיא מקמרת את הגב כדי להרגיש טוב יותר את הזין שלו בתוכה, בורקת כולה מן הזיעה וגונחת. כך בחצר הרגיש פעם את החול הרב מתחת למרצפות, וחשב על המדבר הגדול והאדיש שישתרר כאן בסוף שוב, אבל בשקט, לא בלעג).

רק שתחזור כבר לאה. בינתיים הוא דופק מסמרים וחושב על נדל"ן, על שיפוצים, ובעיקר על ח'ליל ועזו, התאומים שבאו להרוס את הקיר של המטבח ואולי גם לעשות קצת עבודות בחצר. הם עמרו לפניו, כהים וגמישים, בשיניים הלבנות־לבנות שלהם, שכבר דובר בהן רבות, וסיפרו לו ארוכות על הארץ הגדולה שהפליטים חופרים כבר איזה חמישים שנה מתחת לאדמה, מחילות הזורמות למחילות ונפתחות למערות ענק מתחת לבתים ההרוסים, ארץ תת־קרקעית שלמה של ארמונות ביעותים מתחת לאושיות המדינה שלו. שיישרפו הם וסעדיה מרציאנו גם יחד, הוא חושב לעצמו. שיקרעו אחד לשני את האפירמיס בשיניים הלבנות־לבנות שלהם: נועצים את עיני הלילה השחורות שלהם בלאה, והוא הרי יודע על מה הם חושבים, ואם לא היה נאור כמו שהוא, היה מזנק ומעיף בסטירה אדירה אחת את המים שלו, הקרים, מהידיים שלהם,

שיזלגו כמו שתן על הראש של האחים שלהם מתחת לאדמה. את הארץ שלו הוא עוד יבנה באוויר, לפני שיקרוס הכל שיתמוטט הכל למנהרות שרצות מיריחו ועזה ולבנו ועד הנה. בינתיים הוא דופק מסמרים בעץ הדקל. אם יחזיק אז יחזיק.

2

כשהיתה לאה ילדה, היו בביתה שתי צמות אפורות בקופסה, שנגזזו מראשה של בובה, סבתא ציפורה שלה, שנתיים לפני מותה, בעת שרחל, אמה של לאה, היתה בת אחת-עשרה. את שתי השנים הסוגרות של חייה עשתה בובה במיטה, רגליה נפוחות ומבוצקות. בת חמש ושמונה חודשים התחפשה לאה להולנדית בסינר לבן. אמה הגדולה רחל נטלה את הצמות וצבעה אותן בצהוב, ועטרה בהן את ראשה של לאה המחופשת.

שנים אחר כך, כשהיתה לאה מתבוננת בתמונות פורים של ילדותה ונוכרת בצמות הרכות, היו שינייה חומקות ממנה, נישאות על נהר שחור ורך ששטף מתוכתוכה. הצער על אמה הוא כמו ניצן זעיר, שיש להשקות מדי פעם כדי שהעלים לא יסתמרטו. רומנים, בעיקר היסטוריים, אינה אוהבת. מאז היתה בת שתיים-עשרה ועד גיל שבע-עשרה הלכה תמיד עם שני זוגות תחתונים, זה על גבי זה, להסתיר את הסוד השעיר שבין רגליה.

3

כשנסע לשם משה בפעם הראשונה, זה לא היה לשום דבר בכלל. לא עבודה, לא מעבר, בטח לא השתקעות. בסך הכל כנס, ולא מן הנחשבים. טיול. אבל כשהיה שם, בפעם הראשונה ממש לבדו, היה נמשך ברחובות אחר דברים שבביל האנשים האהובים והמוכרים שאליהם עמד לחזור. אחרת לא היה יוצא מן המלון. פשוט לא היה שום כוח אחר: רק חיפוש מתנות, מקומות שאולי ימצאו חן, סיפורים שמישהו יאזין להם. והוא נגרר אחר המשקל הריק הזה כמו אחד מן הצעצועים שהוא ואהרן היו נוטשים בראש שיפוע בילדות, ואז מתבוננים בו רודף אחר המשקולת שבתוכו. שום דבר חוץ מזה, לבד מאיזושהי בעתה שהתעוררה בו בשקט המוחלט, לבד מן הכוח שבלעדיו היה נותר ספון בחדרו עד יום הנסיעה חזרה, שאז היו אותיות שמו מפוזרות לפני הקב"ה כפשפשים בקרקס (פעם אחת דווקא יצא, בלילה, כשהרחובות היו כמעט ריקים, נקרע בין הצורך להיראות, ולו לעיני מלצרית, לבין האימה שכפתה עליו לחמוק בצללי הבתים. אחר כך נזכר בזה כשישבו שבעה: אחרי חלונות הראווה המוארים ברחוב הגדול פנה שמאלה באיזו סמטה. בפתח אחד הבתים עמדו שתי נשים, במיני וגרביונים למרות הקור הגדול. קול צעדיו על אבני המדרכה האפורות, פנסי הרחוב שטפו את המדרכה ביריעות-יריעות של אור עכור. כנראה שהיה ניכר שהוא בכלל לא משם, כי אחת מהן קרצה לו ושאלה,

"וונט טו הב סאם פאן, הנדסוס?". אבל כל לימודי האופטומטריה האלה בכל זאת הועילו לו במשהו, הוא הרי ידע שלא באמת העיין היא זו שקורצת, או בוכה). כמעט קנה מצלמה אפילו (בעיקר מתוך מחשבה על ההסברים שקיבל באוניברסיטה, ומשום שעבר בו מעיין רטט נעים כשחשב על החלק האחורי של העדשה, ועלו בו המלים "הלשכה האפלה"). להירגע באמת הצליח רק כשהגיע לשדה התעופה, וכבר עבר את ביקורת הדרכונים והמתין ליד השער. אחרי שהועבר הכל לידיים האחרות האלה הצליח לשבת, להתבונן במטוסים, לקרוא ספר במעין שלוה. בשלוה.

בפעם השנייה חשש, אבל אז פגש את מייקה. מעט־מעט, כמעט בלי שהרגיש, החלו חייו נודדים אליה. הכל החל להתאבך אליה, ללבוש גוף ודמות הגוף, כמו טיפות של ערפל הנמשכות אל חלון המכונית.

4

ואו, למשל, זוג קשישים. ארבעים יום לפני שנולד יצאה בת קול והשתעלה בנימוס. הוא, עינו צרה בהנאותיה עד כדי כך שאפילו מן הספק אינו נותן לה ליהנות, והיא, כזאת קמצנית, אפילו לא נותנת לו להרגיש לא נעים בגלל זה.

אז נגיד שפעם, בצעירותם, הם שמו כמרפסת שטיח אחד, ישן. בחורף השאירו אותו שם, סתם שטיח ישן, ובקיץ גילו שהשוליים רבצו בשלולית ונרקבו לגמרי. כשהתייבש נשסעו בו פסים אנכיים באורך שלושים סנטימטר, והוא נחרד, אפילו התעצבן, והחליט לתקן (אבל בזול). קנה סלוטייפ רחב וחזק, הדביק אותו מאחורה, והיא, בפרץ של חיבה נדירה, אמרה לו שזה נראה ממש מצוין, ופשוט אי־אפשר לנחש.

אבל שנים אחר כך, במסגרת חלוקת הרכוש הגדולה, לקח אחד מנכדיהם את השטיח וגילה כי ערכו גדול מאוד (מן הבחינה הכספית). אני, אישית, לבי נכמר, אבל יש גם המבט המזלזל שהנכד והרסטורטור נותנים יחד בפסי הדבק החובבניים.

פסי הדבק מושלכים כלאחר יד, והשטיח מתוקן מעשה אומן. הכסף מושקע במניות קרות אך יציבות, ואילו הזקן והזקנה כבר מתו, כמוכּן. אז איפה שוכנת עכשיו כל החיבה הנדירה ההיא.].

5

אצבעות הרגליים מגרדות לאהרן בתוך הכפכפים, וכל הזמן הוא צריך למשוך את המכנסיים למעלה. בסיס הגזע מזכיר לו עור של פיל, אף שמעולם לא נתקל בפיל אלא במשל. משהו יעז לתקוע מסמרים ברגל של פיל? המחשבות האלה מסיחות את דעתו, והוא מכה בפטיש על אצבע יד שמאל ואז תוחב אותה לפיו ומקלל. הכאב פועם בו בגלים של חום. רק שתחזור כבר לאה, הוא חושב, אחוז פחד פתאומי.

כשאהרן היה באוניברסיטה קרו לו דברים איומים: היה יוצא מן הכיתה למתוח את הרגליים, למשל, ובהעדרו כולם צחקו כשהמרצה ירק לתוך כיס המעיל שהשאיר על הכיסא, או עשה מעשים גרועים מאלה בתיק שלו או בארנק, אבל כשחזר לכיתה כולם היו מתנהגים כאילו כלום לא קרה.

זה דומה לחוסר האמון המוחלט שיש ללאה כלפי מראות, שהוא גם הסיבה לכאבי הצוואר שלה אחרי שהיא נוהגת ומסובכת את הראש לפני כל עקיפה, אלא אם מישוהו נמצא איתה באוטו, ויהיה זה אפילו אלדר כשעוד היה קטן, ואז היא נבוכה מדי בשביל לעשות את זה, אבל מצד שני מודאגת מאוד ואפילו מתפלאת כששום דבר רע לא קורה בסופו של דבר.

והמשקיף מן החוץ, כאילו שיכול להיות אחד כזה, היה אומר: "אילו רק היתה חושבת כמה טוב שמעולם לא קשר אותי אהרן אליו בעבותות של שם. לא אמר לי, למשל, תני לי את שמך, או: תני לי את שם אמך רחל ואת שם אמה ציפורה ואת שם אביך מנחם ואת שם אביו לפניו צבי-הרשל וכך עד אין דור". אילו היה פשוט קורא לה כמו איל, והיא היתה באה אליו, וכך היה טוב."

ואילו אהרן, שגם הוא לא חשב על כך מעולם, הן משום שאינו יודע הרבה על שמות והן משום שהוא יודע לא מעט על עבותות (גם אם לא במלים אלה ממש), הלוואי והיה רוצה שכאשר ייבלע בלועה של התהום הפעורה מוות יעמוד מישוהו מן העבר השני ויאמר עליו שכל חייו היו רק רגעים של חסד, אף שלא כך היה לאמיתו של דבר. אבל בינתיים אוחז בו שוב הפחד מפני הדבר שאין לקרוא לו בשם, והוא ממחר אל תוך הבית וטורק מאחוריו את הדלת השקופה בקול גדול של בקיעת האדמה.

6

אלדר לא ישכח לעולם את האימה שאחזה בו כאשר נכנס, לילה מוקדם אחד, לחדר של אביו ואמו.

לאה שכבה בצדה המרוחק של המיטה, קוראת ספר משמאל לימין. אור מגורת הקריאה שלה, מבעד לאהיל העור האדום, נשפך על פניו של אהרן הישן, והן שהחרידו אותו: פניו הרפויים של אביו, שפתיו הפשוקות למחצה, חוט הריר שנמתח מזווית פיו אל הכרית. זר שכב במיטתה של אמו. אלדר קפא במקומו, כמו התן שאהרן דרס כשחזרו מן הצפון במוצאי שבת (הוא לא הבחין בו עד למכה, ואילו נסע לברו, היה בוכה כל הדרך הביתה). אז הסתובב ונמלט, למבוכתה של לאה שלא זכרה את תחושת הבוז המביכה שעלתה בה לנוכח אביה הרפוי על הספה בסלון, שנים קודם לכן, והיתה, לפחות באותו רגע, דבר שונה לחלוטין מן האימה המשתקת.

אהרן חלם שהפך לשני אנשים, ועמד מול חלון הראווה של השק"ם בניסיון להחליט

את גופו של מי לטפח לגובה ואת גופו של מי – לרוחב. הוא הצליח להרים בקלות מפליאה כל אחת מארבע זרועותיו אל אפו ואז אל אפו השני, וניסה לזהות את ריחו שהיה אהוב עליו גם בשעות הערות, דבר שהסב לו מבוכה ונחת חליפות. אלדד לא זכר את אפו המרטט בעצבנות של אביו, או את הנחירה שזינבה בו כשנמלט משם, אבל שנים לאחר מכן נפרד ממישהי שאהב מאוד, ולא ידע לומר מדוע נבעת מפניה פתאום אחרי לילה אחד, כששכב לצדה והתבונן בה בשנתה, באפה המתעוות קלות.

7

תחושת הקלה חלקית מאוד אופפת את אהרן, והוא נושם עמוק ולאט כדי שלא לנשום רדוד ומהר, אבל גם כדי להאט את לבו המשתולל ולא ברור לו למה. תיכף כשהעבירו את אמא ועברו לגור שם בעצמם כבר רצתה לאה לשנות כמה דברים בבית, כמו שעשו הרוזנוולטים: להוריד את הקיר החוצץ בין חדר האוכל הצר לבין המטבח, למשל, ולפתוח חלון גדול אל השביל. אהרן אמנם הבין את ההיגיון שבדבר ואת השמחה העתידית שיעוררו המרחב והאור הפתוחים פתאום, אבל היה רגיל לדברים כמו שהם, אפילו לחולשה הפתאומית שתקפה אותו בכל פעם שהלך אל המטבח דרך מבוך ימיבינימי, ושלח יד לא מודעת להישען לרגע על המשקוף. מזל שיש משקוף.

אור המקרר מקדם אותו בסבר פנים יפות. תחושת חטא מתוקה מציפה אותו כשהוא שותה מים קרים ישר מהבקבוק. ולמה לא, בעצם? הוא קנה את הבקבוק הזה בכסף שלו והוא משלם אפילו על המים שיוצאים מן הברז בחירות כזאת, כאילו הם בחינם. זיכרון חטוף מן המטבח הזה בילדותו מרפרף בכנפיו העדינות על פניו, לא כמו הזבוב שנחבט עכשיו, שוב ושוב, אל זגוגית החלון. הוא עומד ליד המקרר הישן ומוזג בצייטנות מים מן הבקבוק אל הכוס, וסבתא עומדת ליד הכיור ומתבוננת בו, אבל הוא לא מצליח לזכור את מראה עיניה. משום מה עולה בו כעת קנאה עזה במושיק, אילו תירגם את התחושה למלים, עיקרה היה החופש של משה, כמו של רוב העולם, שלא להתאהב נואשות בכל מי שבא איתו במקרה במגע.

הדבר היחיד שהיה של אמא שלו באמת, הדבר היחיד שלא היה סדור ומוחלט וחיצוני, ולא דמה לשום דבר של אף אחד, היה כנראה הגידול. זה הדבר היחיד שלה ששלח זרועות לאן שרק רצה. בנחישות פנימית נדירה הוא ממלא את הבקבוק, סוגר את המים, פותח את המים, שוב ושוב, ובסוף משאיר פתוח, שיזרמו, והולך עם הבקבוק לחדר השינה, קופא ליד הדלת ותוהה אם לסגור או לא. שוב פתאום הכל נראה גורלי במיוחד. אהרן עומד ליד הדלת, ולא מבחין במים הזורמים מן הבקבוק הנטוי בידו.

8

משה עומד מול המראה בבית המלון, הפעם בפרופיל, ובוהן את כרסו: פעם פנימה, פעם החוצה. אילו סיפרו לו לפני שלושים שנה על השערות המדובבלות והמאפירות שיצמחו על פטמותיו, לא היה מאמין. עכשיו זה נראה טבעי, איכשהו.

טבעיות גם השערות על בטנו, צולחות את קו האמצע ימינה ושמאלה. משום־מה הן מעלות על דעתו את ברזנט האוהל בטירונות, מזמן־מזמן, וכן את משה השני (מושוץ), ששכב על גבו באוהל הסמוך שיריעתו מוסטת, דיבר על זוגה כלשהי ושיחק באברו ימינה ושמאלה לעין כל, ממש כמו בספר של קנז (אבל לא משום שהיה מזרחי). בלי שהבחין, חזרה מייקה מן הנוחיות, ועכשיו היא פושטת את כתונת הלילה שלה מאחוריו. למרבה המבוכה, מתאים לה כבר עכשיו להיות אלמנה. זה מתחיל בפטמותיה החיוורות והגדולות שלא כדרך הטבע (עליה הן דווקא חביבות), וממשיך ברכותה הבציקית של בטנה ובהאפרתו היגעה של שערה שם למטה. אלוהים יודע למה הוא לא מסוגל להתכונן בה, אפילו דרך הראי, בלי להגות בכיני ערווה. מרוב אשמה הוא מסתובב ומחייך אליה, אבל משהו בחיוך שלו ודאי נראה כפוי במקצת ("כמי שכפאו שד"), והיא מתבלבלת, אבל לא שוכחת לחייך בחזרה.

– (בגרמנית): אני מגעילה אותך?

– (בגרמנית): מה פתאום. מאיפה באה לך מחשבה מצחיקה כזאת, ליכשיין?

והוא בא לחבק אותה. לא כל־כך משום שהוא אוהב אותה. בעיקר כי היא כל חייו.

9

לאן הולך הזיכרון שאלדרד לא ישכח לעולם כשהוא ישן, למשל, או כשהוא עסוק בדבר אחר?

משה היה ודאי מסביר, באריכות אך לא בפרוטרוט, משהו על סינפסות וצמתים עצביים, אבל שום תועלת לא היתה צומחת מזה.¹

בינתיים אלדרד גם ישן וגם עסוק בדבר אחר. בחלומו הוא פוסע בקרעי רחובות שהיו לשדרה אחת עצומה ("לפחות זה לא החלום עם הארנב", הוא חושב באחורי דעתו). העבר שלו קם בדמות רוח גדולה שהודפת אותו מגבו כאילו היה כולו מפרש לבן גדול, מפליג דרך השינה אל אלדרד של מחר.

על כל פנים, נדמה לו שהוא כבר יודע כל מה שצריך לדעת, והעתיד שטוח לרגליו כמו מתנה ארוכה. הוא הצידה והוא הדרך.

1. צריך שלכל דמות יהיה שער משלה, או לפחות פשפש, שתוכל לצאת ולבוא. אותו דבר עם זיכרונות, וגם זיכרונות של דמויות (אפילו פרצה, או חרך).

10

"אני מגעילה אותך?", שאלה. לא ביקשה לדעת "אתה חושב עליה?", לא תהתה "אתה מתגעגע?", ולא אמרה "ספר לי על אמא שלך, איך היתה כשהיית ילד".
במשפחתה דווקא דיברו על הכל, לא הפסיקו לרגע. אבל איתו זה אחרת, כאילו יש משהו לא מהוגן בדיבור כזה. שהרי הדברים ידועים, ואין צורך לשוב לדוש בהם. כאילו לא מובן שיהיה עצוב לאחר הטלפון, בכל זאת אמא יש רק אחת וכן הלאה. למה לטחון מים. במטוס קרא עיתון. לא עניינו של אף אחד. מה שבחוץ זה מה שבפנים.
מה עוד הוא יכול לעשות? לשאול את אהרן איך היא היתה בסוף? גם הוא לא אוהב לדבר על דברים כאלה.

11

ידה האחת היתה פשוטה אין אונים על סדין בית חולים. ידה השנייה היתה מוטלת, כפה פתוחה כלפי מעלה, על בטנה (כאילו תינוק, לא גידול סרטני). בשעות האחרונות היתה בלי הכרה בכלל; לשונה נשמטה שמאלה מבעד לשפתיים, תכלכלה. בלון בשר שנפרם מרוב זקן, וכל העתיד דלף. הנשימה היתה קשה עליה, בלשון המעטה.
המלים זרמו דרך אהרן, אף שניסה בכל מאורו להימנע מכך. כאילו הבשר מצולק הוורידים הנה הוא אמא שלו, והידיים הרופסות האלה הן הידיים שקשרו לו את השרוכים, או מרחו לו את הפרוסה לבית-הספר (תחושת קבס קלה אוחות בו, והוא מתבייש מעט).
והוא חושב על אהרן הקטן שעומד בפתח, ואמו כורעת לפניו, אוחות בכתפיו ומסובבת אותו אל הדלת, כדי שתוכל להיטיב את התרמיל על גבו. והוא חושב על הערב שבו ישבה ורקמה את שמו ואת כתובת ביתם על גב התרמיל, אם יאבד. והוא חושב כמה מגוחך הזיכרון שנצבע בגוני חום דהוי, כאילו היה זה אלדד שנזכר (אלדד ששאל פעם "איך ידעתם להבין את הרמזורים כשהייתם קטנים והכל היה בשחור-לבן", ולאה התמוגגה).

וכשבאו הרופאים והוציאו אותו מן החדר, חשב לעצמו, "אני יתום שלם. אולי יתאים לי זקן."

איך ממתינים במסדרון בשלב זה? הואיל וגם אנשים אחרים היו שם, הוא תמה אם ראוי לצעוד הלך ושוב, לשבת ולכבוש את פניו בידיו, להציץ ברופאים בעת מלאכתם דרך החלון העגול שבדלת, או להישען על הקיר ולפכור את אצבעותיו, ובו לעצמו. אולי יוכל לבקש להיכנס שוב אל החדר ולאחוז בידה, אבל את זה הם בטח לא מרשים.

12

לפחות לא היה צורך בניתוח שלאחר המוות, וגם זו נחמה, שהרי ניתוחים היא עברה

בלי עין הרע. זו לא רק החדירה המתכתית לפרטיות שגורמת לאהרן לסלוד מהרעיון, אלא גם, ואפילו בעיקר, המחשבה שאינה יכולה להרפות ממנו באשר לחשכת הבשר הפנימית, והמחשבה על חוסר הידיעה; שאולי לנוכח האור הפתאומי מתכווצים האברים כמו אישון, וצורתם בכלל היתה שונה קודם בתכלית, ועכשיו אין לזה תקנה. טיפש מי שחושב דבר כזה, הוא נוזף בעצמו.

אהרן נכנס למיטה. בצד של לאה שוכב זה זמן רב מאוד ספר שאהרן לא סובל, כי הוא גורם לו לחשוב על מחנות ריכוז ואנטישמיות. מה כבר יכול להסתתר שם, בחושך הפנימי? חתול? איזו שטות.

והנה חישוב מהיר: נפחו של אהרן, כולל הבטן והכל, הוא בערך 185,000 סמ"ק (הוא מחשב את זה כאילו היה תיבה: 172 ס"מ לגובה, 35 לרוחב, 32 פנים לאחור, ומוריד כמה בהתחשב בצרות היחסית של השוקיים וכן הלאה). במשך חייו, 52 שנים, שהן 18,980 ימים, שהם כמעט 70 מיליון דקות, הוא נע ממקום למקום, חלקו או כולו, בממוצע פעם בעשר דקות. גם אם נזכור שבילדותו תפס נפח זעום, נותן כל זה לפחות שבעה מיליון נפחי אהרן שונים בחלל במשך הזמן.

1,295,000,000,000 סמ"ק אהרן נתפסו בעולם, וכל העושר הזה מצומצם עכשיו לשליש מיטה זוגית, אולי רבע, בהתחשב בכך שבכריו משוכות אל חזהו והוא לא זו כמעט חצי שעה.

אהרן מתפעם, אחר כך נאנה, אחר כך מתפעם.²

13

משה ודאי שכתה, אבל אהרן לא ישכח לעולם את הנסיעה בחזרה מירושלים (מה עשו שם אינו זוכר).

הוא יושב ליד החלון, משה לצדו. אביו ואמו ישבו במושב שלפניהם, מעשנים, ואהרן יושב עם פניו, שכליכך הרבה מהן קיבל מאבא עד שלמשה לא נשאר שום דבר. פתאום הבחין במשהו דרוס לצד הדרך, ואמר, "תראה, אבא. חתול". ואמא אמרה, "תן, אני חושבת", ואבא כיחכה ואמר, "לא לא, זה קוף", ואמא אמרה, "קוף? כאן?". בינתיים התחיל משה לבכות על הקוף המת, אבל איש לא הבחין למעט אהרן, ששנא אותו עכשיו כליכך, בפעם הראשונה שיכול לזכור, והרי גם הוא רגיש ועצוב, והנה בא משה וקוצר את תהילת הרגישות לעצמו.

2. הוא גם מתבונן בארון הבגדים הסגור ותמה אם אמו ממתינה לו מאחורי הדלת, ואם כן – האם היא עושה זאת בגופה, ואם כן – האם ניכרים בה הרקב, או הריגוריס מורטיס. בפרק זמן זעור, שבתחילתו היתה חיה ובסופו מתה, נטרקה באחת התהום שבין מי שרצתה להיות לבין חיה כפי שהיו למעשה. מה לעשות.

ואבא אמר, "כן כן, לפני יום יומיים עוד היה בג'ונגל, קופץ מעץ לעץ", וצחק. ואמא שמעה פתאום את משה מתנשף, כמעט נחנק, והסתובבה אליו עם מטפחת.
 "ג'ונגל באפריקה, צחק אבא שוב, "עם כושים."
 "כן, אמא אמרה, מוחה את דמעותיו של משה. "אבל תראה אותו עכשיו."

14

פתאום עכשיו, במלון, משה חושב על הנסיעה הזאת לירושלים, או מירושלים, ועל הקוף המת בצד הדרך. הוא נזכר בכי, וגם במטפחת, ובעיקר זוכר הוא כמה קינא אז באהרן, אפילו כמעט העריץ אותו, שהתאפק ולא בכה, והנה דווקא הוא, כמו ילד קטן.

15

במיטה ניחתת הברידות על אהרן כמו הציפור הלבנה שתביא את סוף העולם, וכנפי האש שלה עוטפות אותו כאילו היתה אמו הבאה להיטיב את השמיכה. הוא מתכנס בכרידות משל היתה חיק, רחם, ים, ערסל להתכרבל בו, פרוות דוב, חשכה, רוח סואנת, גשם של זהב רך, מעילו השחור של אביו.

הברידות גדולה ממנו. ברידות גדולה וכולענית כמו זו המביאה אנשים להתקשר לתכניות ברדיו.

אהרן אוסף את ברכיו לחזהו כמיטב יכולתו, ומאזין לקול המים הזורמים עדיין במטבח.

הוא מעלה על דעתו חזיונות נוראים ונאצלים של גבורה ונקמה: חבורת גברים כהים, ודאי ערבים, לוכדים את לאה ברחוב חשוך, בלתי מוכר. אש של זעם בוערת מאחורי עיניו הקרועות לרווחה, צעקה גדולה של זעם מתמללת מפיו (לועז) והוא רץ אליה, רגליו הולמות באספלט הכביש, כאילו היה סוס אביר.

אבל אחד הגברים, המשופם, לוכד אותו בזרועותיו, ושניים אחרים קרבים אליו. האחד הולם בבטנו שוב ושוב, ונשימתו פורצת ממנו בתערובת איומה של דם ושברי שיניים. השני שולף סכין, ואהרן צופה בחוד ההולך ומתקרב אל עינו הימנית, נודד ממנה אל השמאלית, ואז חוזר אל הימנית וחודר אותה באכחה אחת.

אהרן זועק, וזועק שוב, כשהוא רואה כי האחרים הטילו את לאה על הקרקע והם מפשילים את חצאיתה (בעולם הממש לעולם אינה לובשת חצאיות). כשחודר אליה הראשון, ועכוזו השעיר מופנה אל אהרן והוא כולו בוטש, קדימה ואחורה, בלאה, אהרן זועק שוב, ואז מאבד את הכרתו כשהמשופם מוציא, לא ברור מאיפה, מסור חלוד ומתחיל לנסר את כף ידו השמאלית של אהרן, ממש מעל לפרק.

כשאהרן חוזר להכרה הוא ממחר אל לאה המוטלת מתה על הכביש, דם ממלא את

הצאיתה. הוא זועק אל שמים אילמים.

מאוחר יותר הוא מוצא אותם אחד-אחד.

הוא גומא ימים וארצות. על גדם ידו התקין קרס נורא, והוא מבתר אותם וקורע את מעיהם החוצה לנגד עיניהם האמורות זוועה.

אהרן הנוקם ממשיך. הוא משיג גם אופנוע שחור. הוא משליט צדק קר ואכזרי ברחובות, ולעולם אינו שב הביתה. נשים מתאהבות בו, אבל אין לו פנאי לזה, הוא אחוז כולו בדיכוי של משפט וצדק ומתכת.

אחוז בחלומו נדרם אהרן במיטה כשרגליו מכונסות אל חזהו. נהרות של דם זורמים על האספלט, וצמיג האופנוע השחור מפלס בתוכם דרך. אבל לא זו הרטיבות שהוא חש כעת, שכן קול המים מן המטבח מפכה באוזניו, ושלפוחיתו נשמעת להם. דבר כזה לא קרה לו מאז היה בן חמש. שלולית חמימה של שתן מתפשטת סביבו במיטה, מחלחלת מבעד לסדין ונספגת במזרן.

16

"אני לא הולך לשבת שלוש שנים בתוך אסלה ולהקיא את כל מה שהמדינה שלך מחרבנת לי לתוך הפה."

כל זה היה לפני חמש שנים, אבל אהרן, שיצא מגדרו כדי לסדר לאלדד תפקיד כמו שצריך, זועם עד היום, ואלדד, שישב יפה שלוש שנים ברובר צה"ל והקיא יפה-יפה כל מה שהמדינה חירבנה לו לתוך הפה, עדיין מתבייש.

אהרן השתנק ופניו האדימו. "כשאתה אוכל את האוכל שלי ליד השולחן שלי בבית שלי", אמר, "אתה תשים לב טוב-טוב איזה מין מלים יוצאות לך מהפה."

הוא קם בחטף ממקומו שבראש השולחן, הכיסא כמעט נפל, ואחז בשני צדי השולחן, כאילו היה נשיא אמריקאי בעיצומו של נאום על מצב האומה. ידיו רעדו. הוא ידע שיש משהו, משפט, אולי רק מלה, שהוא צריך לומר כדי לשים אחת ולתמיד סוף לחוצפה הזאת, אבל הדבר המרויק פשוט לא עלה על דעתו, בייחוד לא כל עוד לאה, שלא לדבר על אמו, נועצות בו מבטים שעל פשרם לא הצליח לעמוד. "אני רוצה שעכשיו תעזוב את השולחן ותלך לחדר שלך", אמר בהעדר חלופה טובה מזו, "ותחשוב טוב-טוב."

רגליו של אלדד התיישרו בתנופה לא פחותה מזו של רגלי אביו. לרגע עמדו זה מול זה, מצח כמעט נוגע במצח, ביניהם רוטטות הכוסות והצלחות, ושניהם סמוקים ורועדים מרוב זעם. מי יודע לאן כל זה היה מתגלגל, ואולי לטובה, אלמלא הפילה לאה את המזלג.

אהרן התיישב, מנסה להסוות את ההקלה העצומה שחש.

אלדר עזב את השולחן בסערה (ואהרן כמעט צעק "אתה לא תעזוב את השולחן בלי רשותי!"), אבל עצר בעצמו ברגע האחרון ממש, פחות בזכות ריסון עצמי ויותר משום שהבחין באותו רגע, מבעד לחלון, בעץ שבחצר, ודעתו הוסחה לרגע כשתהה שוב למה, הואיל ואמא כבר הועברה לאחר כבוד לבית גיל הזהב והם גרים כאן כבר כמעט שנה, אין הוא דואג שמישהו יגיע ויכרות כבר את התפלצת הזאת).

אמא של אהרן כיחכחה בגרונה.

לאה חככה בדעתה אם לצאת אחרי אלדר, או לנסות לפייס את אהרן.

בסופו של דבר המשיכה לאכול.

אחר כך הסיע את אמא בחורה, ואז ראו, הוא ולא, סרט בערוץ הראשון; משהו עם מטוס שהתפוצץ באוויר, כולל כל הנוסעים וביניהם הזקנה הנחמדה עם המזוודה הפרחונית, שעבדה כליכך קשה כל החיים רק כדי שיהיו לבת שלה דברים שהיא, לא היו לה, והנה היא טסה לחתונה של הילדה הטובה שלה ומספרת לכולם, לכל מי שרק מוכן להקשיב, גם לדיילות וגם לאיש השחור שיושב לידה, וגם לבלונדינית עם הילד הקטן, עד כמה היא שמחה.

17

משה ומייקה עושים אהבה לאט, משהו מנחם ולא מאוד מסעיר, משה למעלה ומייקה לא גומרת, אבל אין דבר. אחר כך הם מתלבשים במהירות אבל בלי חיפזון, ויורדים אל המסעדה של המלון לארוחת צהריים מוקדמת (מייקה חשבה אולי יעלן, לפני הפגישה המשפחתית בערב, לעיר העתיקה, לראות את כנסיית הקבר ואולי גם למצוא שטיח נחמד לקיר של חדר הכניסה).

הם מתיישבים לאחד השולחנות, ומלצר צעיר, פלסטיני, מברך אותם באנגלית ומביא להם תפריטים. משה מניח למייקה להזמין לשניהם, מבוכה עולה בו להיות ישראלי, מול מלצר פלסטיני, במלון בעיר הולדתו, והוא חושש שמא יסגיר אותו המבטא.

לאחר שהם מסיימים לאכול, מייקה קושרת שיחה עם המלצר. משה מאזין בהיסח הדעת, אבל מחייך. "זאת עבודה טובה, מסביר המלצר, "כשיש תיירים." לרוב הוא עובד דווקא בערבים, אבל עכשיו הוא בחופש מן האוניברסיטה – לימודי משפטים. "יום אחד, הוא אומר למייקה, "יהיה לי משרד משלי." מייקה מחייכת. "כן כן, הוא אומר, ומתווה באצבעותיו את השלט שיתנוסס על הדלת. "הילמי שושא, עורך-דין," הוא אומר (הוא מבטא את זה באנגלית, "הילמי").

כשהוא מסתובב וחוזר אל המטבח הם מבחינים בצלקת קטנה באחורי ראשו, אבל לא עושים מזה עניין.

18

צריך לברר פעם אם אותו הדבר קורה גם עם עצי דקל, אבל מן הידועות היא שבכל הנוגע לפרגולות מעץ אלון, לדוגמה, צריך להשתמש בשגם, דהיינו בזיוי חיבור מעץ, ולא במסמרי מתכת, או בברגים, כי העץ ממשיך לחיות גם לאחר שנכרת ועופר, והוא תוקף את הגוף הזר, כך שהמתכת מתאכלת לאטה, שנה או שנתיים, עד שהכל מתמוטט.

אם תופסים את זה בזמן אפשר לשלוף את הבורג, שעוביו כאצבע, ולשבור אותו לשניים או לארבעה בשיא הקלות. הבעיה היא שאותו הדבר בריוק קורה למלים במשפט.

19

מה שאהרן פוחד ממנו עדיין כמעט יותר מכל הוא חיה שרובצת מתחת לשירת הלילה שבה היו פעם אלכומי התמונות הגדולים (הוא כבר העביר אותם לביודעם, והם הלכו יחד עם הפיצוץ של הרוד), ובהזרמן שעת הכושר תזנק משם ותנעץ שיניים בעקבו ותצעק "אהרן! אהרן! אהרן!".

או גרוע מזה: תזנק ותצעק "אהרן!" בלי לנעוץ שיניים, או תזנק ורק תלחש, או אפילו זה לא.

20

כשלאה מתקשרת ושואלת את אהרן מה נשמע, הוא עונה לה, ממיטתם המזויעה מרוב שתן, שהכל בסדר. אהרן יודע להסתתר. הוא הכלאה של נינג'ה יפני וזיקית ארצישראלית. ובניגוד למה שאפשר לחשוב, הבעיה שלו אינה נעוצה דווקא בכך שהוא מאמין כי כל הדלתות, ללא יוצא מן הכלל, הן פיותיו הגדולים של יצור עצום לאין שיעור. הבעיה שלו היא יותר בתחום הרדיו, ובעיקר באופן שבו ישב במכונית, כשעוד היתה לו כזאת מהעבודה, כל ערב לפני נסיעה בינעירונית, שעה או שעתיים, עם מפה ולוח משרדים, וכיוון בקפידה את תחנות הרדיו-טייפ כך שיוכל לעבור מתחנה לתחנה לפי מגבלות התוכן ואזורי הקליטה, בהתאם לסימני דרך ידועים מראש (הסיבוב לפני נמל התעופה, למשל).

21

במפתיע, משה ומייקה עושים את זה עוד פעם. אחרי שהם גומרים הם שוכבים על הגב, והוא מתענג על האופן שבו היא מלטפת את חזהו בהיסח הדעת. כמעט אפשר לבכות מדבר כזה.

עוד מעט אולי ירים טלפון אל אהרן, ואז יקפצו לבקר. הוא יעבור עם מייקה בין החדרים ויגיד לה, "הנה, כאן היה החדר של אהרן ושלי כשהיינו קטנים, ו"כאן על השולחן, כאן וכאן, אמא היתה משאירה לנו סנדוויצ'ים לבית ספר, ועוד סיפורים שיכולים לצאת מזה, אולי ייצא סוף-סוף אפילו סיפור על אמא, והמשחקים ששיחקו בחצר, או המקום הסודי שלו מתחת לשולחן העבודה של אבא, והקופסה הסודית שקבר שלושה צעדים מזרחה מן הדקל.

אולי גם אהרן יצטרף אליהם. לפחות לחלק מן הזמן.

בערב לאה תחזור, ואולי ישבו לאכול. אולי גם אלדר יהיה, ואז ישבו כולם כמו משפחה ויתבוננו באלבומי התמונות הישנים. אלוהים, כמה שהוא מתגעגע פתאום לתמונות האלה. והוא יראה אותן לראשונה דרך עיניה של מייקה, והיא תצחק על הבטן הקטנה שהיתה לו כילד, והוא יחבק את מותניה בחיבה, ואת אלדר באמת לא ראה המון זמן. מי יודע? אולי לאה תזמין אותם להישאר לישון. ובבוקר הוא יחפש את השולחן המתקפל, ויפתח אותו מתחת לדקל, והם יאכלו ארוחת בוקר ביחד.

22

ומה, חולם אהרן במיטתו הרטובה, אם את תחיית המתים יקבל האלוהים הקטן? או ניסע בכביש העולה לירושלים, ומעלינו יתבקעו הקברים כמו שלפוחיות ברגליים, והמתים יצאו מהם חסרים. פה ושם נעדרת רגל, הבשר אינו עוטף כהלכה, מדי פעם נפל. המצבה בקועה והקבר פעור, אבל אין לזה תקומה. איזו מין מלכות שמים זו תהיה אז, בעצם? אולי כדאי להתחיל כבר עכשיו להשקיע, נאמר, במניות של חברה שמייצרת חוטי תיל ומסמרים אורתופדיים טובים.

כאלה מין דברים הוא חושב גם בערות. ואין מה להשתומם: מעכוזו, כמו מעכוזינו, נמשך חוט של כסף ומותו קשור בקצהו השני כבלון. פעם היו מספרי זהב מיוחדים לגזור את החוט, אבל הנאצים החביאו אותם בשואה ומי שצריך לדעת יודע.

23

פופי הגיע לבית של לאה כשהיה גור קטנטן והיא היתה בקושי בת חמש. כשהיתה בת שמונה היא מצאה אותו שוכב צפוד בחצר האחורית כשראשו מסובב לחלוטין. אחיה מוני, שאהב אותו מאוד, בהחלט התכוון לספר לה איך ולמה כמה שנים מאוחר יותר, אבל נדרס לפני שהספיק.

24

הוא באמת אהב את הפודל המטומטם. ישן אתו בלילה, הגניב לו אוכל מתחת לשולחן.

קרא פעם סיפור מרגש נורא על איש שאהב את הכלב שלו כליכך, שברבות הימים – כשהיה הכלב חולה ואומלל וחצי משותק – התעקש לסיים לו את זה בעצמו, שיעשה את זה מישוהו שאוהב אותו ושיעשה את זה ברחמים גדולים, שלא יהיה לכר ואומלל בסוף הרגעים העצובים.

בלילה היה מבטיח לו את זה באוזן השעירה שלו. שלא יעזוב אותו לעולם עם זרים וכן הלאה. בסוף, מרוב אהבה ורחמים, כבר לא הצליח להתאפק.

25

אהרן מתגלגל לצדה היבש של המיטה. כמה אנשים מתו במגדלי התאומים, למשל? אבל מתו באמת. לא אלה שסופרים.

אהרן מוכן להישבע שהרבה פחות ממה שמאמינים. לפחות אלף ודאי ניצלו את ההזדמנות ונעלמו. קודם אחד מסתובב ברחוב למטה ורואה את המשרד שעבד בו שנים על שנים, בקובייה רחוקה עם תמונות האשה העייפה והילדים המייגעים, עולה בלהבות. הטלפון הציבורי תפוס, כמובן, ורשת הסלולר עמוסה. ואז, כשמתחילים הדיווחים, הוא שואל את עצמו למה לא, באמת.

גם אהרן היה עושה ככה. תחילה היה נמנע ממבטי העוברים והשבים, לבל יזוהה בטעות. הולך בצל הבניינים הגבוהים שנותרו על עומדם, אבל בטבעיות, כדי שלא למשוך תשומת לב. אחרי כמה בלוקים היה נכנס למכולת כאילו כדי לצפות בטלוויזיה התלויה משמאל לקופה, אבל כבדרך אגב היה קונה חפיסת סיגריות תוצרת חוץ. כסף יכול להיות בעיה בשלב זה, אבל אפשר להסתדר. אולי שבועי-שבועיים היה מקבץ נדבות בפינת הרחוב, עטוף היטב בסחבות שיסתירו גם את פניו, מוחל על כבודו ואוכל שאריות מפחים של מסעדות, עד שהיה חוסך די כסף לכרטיס טיסה, או משהו מעין זה. אז היה נוסע לאוזבקיסטן, פטור מרחמים עצמיים ואחרים, ומגדל שם שפם עבות. בכל זאת זה מנהג המקום. שם אפשר לגור בכפר קטן ולגדל תרנגולות. אפשר גם להתבודד במערה, כמו קדוש, ומדי פעם לרדת אל הכפר הסמוך ולקבל מצרכים בעבור ברכה לאריכות ימים. אחרי כמה זמן ודאי אפשר להתבסס ככה. כעבור כמה שנים היה יכול לחזור הביתה, להציץ שוב מבעד לחלון ולפרנס את הגעגוע, לשקול כניסה וחזרה אבל לוותר ברגע האחרון. במצב כזה לא יהיה לו, אמנם, תצלום שלו ושל אמו באותו פריים, אבל למי בכלל יש דבר כזה.

26

לא נעים, העניין הזה. מסתובב לו אדם ברחובות ילדותו, נושא על גופו צלקות שרכש בשנים של עמל והיתקלות במכשירים חדים, ואף שהוא זוכר מדי פעם סיפור של ממש

שקשור לבניין זה או אחר, הוא פשוט מאבד את דרכו. אבל כך או כך הדרך אל הבית שעכשיו הוא של אהרן לא אמורה להיות ארוכה, וממילא הוא לא ענה לטלפון, אז בהחלט אפשר להמשיך להסתובב עד שנזכרים, אף שהרחובות שפעם היו שלך לזכרים אותך ומטילים אותך שוב ושוב לחזור על עקבותיך, פעם אחר פעם אתה חולף על פני אותם בניינים, ממש כמו אוטובוס, מתבונן בפעם המיליון לפחות בשולחן קפה מתצוגה, ותוהה אם אפשר לשלוח אותו הביתה, ומה עם המכס ולמה בכלל לתהות בכל הנוגע לשולחן כזה כעור, אלא שאוטובוס אינו יכול לעצור בבית קפה ולשתות משהו, ומשה ומייקה דווקא כן, והם מזמינים שני קפה קר, סנדוויץ' אחד עם גבינה ושתי כוסות לימונדה. בינתיים סיפור על המוכר בקיוסק, ניצול שואה שתמיד ליטף לך את הראש בעיניים עצובות ולא משנה מה קנית, ודאי היה הקמעונאי היחיד בכל השכונה, אם לא בכל העיר, שתמיד דייק בעורף. אבל גם כך נכרכים הרחובות סביבם כנחשים, בטח בגלל כל הבניינים החדשים שנבנו על השרדה שאולי שיחקת בו פעם, או על הבתים שהבולדוזרים הרסו בפרץ של התחדשות עירונית אופטימית. וכפות הידיים מזיעות זו בזו, מי היה מאמין שכליכך מהר שוכחים את הלחות של הקיץ.

ובעל הקיוסק שאל את עצמו בשנתו (מבחוץ איש לא שמע): וּלְזֶה זֵי דֵי וְרַה־פֶּטִיגָה טוֹרָה זֶהָן? וּלְזֵי דֵי וְרַה־פֶּטִיגָה טוֹרָה זֶהָן?³

27

אין לזה תקנה: אהרן מתכנס תחת השמיכה לשווא, שהרי לכל ידוע שהמוות מלא עיניים כמו תפוח אדמה ישן. החום התיש את משה ומייקה, והם עושים את דרכם חזרה אל המלון. אולי ייפגשו באמצע הדרך, ואז ירים משה את כובעו, יחייך חיוך דק ויאמר: "מיסטר ליווינגסטון, איי פרזום?".

28

בחצר שמתחת לחצר, כמו בגיא בן-היננום עצמו, משחקים כבר שנים ילד וכלב שכולו צל, אבל בחצר שבממשות, לפני אולי ארבעים שנה, משה ואהרן רצים סחור-סחור סביב לדקל, צוחקים ומתנשפים ומשתדלים לשמור על השקט כי אמא ישנה צהריים. ולא ברור בדיוק מי רודף אחרי מי במעגלים האלה, וכך עד ששניהם נופלים מסוחררים מרוב שמחה, כמעט חסרי נשימה. רגע הם קופאים כשנשמעת טריקת דלת זעופה מן הבית (אמא התעוררה), אבל אז הם ממשיכים לצחוק ולצחוק, והעולם כולו מסתחרר סביבם, ודאי עושה זאת מאותה שמחה ממש.

3. גרמנית: תרצו לראות את הדלתות האמתיות?